פתח רבי שמעון ואמר הוא מגלה עמקות ונסתרות יודע מה בחשך והאור שורה עמו הוא גלא עמיקתא ומסתרתא הקדוש ברוך הוא מגלה עמקות ונסתרות שכל הדברים העמקים והסתומים העליונים הוא מגלה להם ו למה מגלה להם משום שידע מה בחשוכא שאם לא היה החשך לא נודע האור והוא ידע מה בחשך ומפני כך מגלה עמקות ונסתרות שאם לא החשך לא יתגלו הדברים העמקים והנסתרים ונהורא עמה שרא מהו אור זה אור	פתח רבי שמעון ואמר (דניאל ב כב) הוא גלא עמיקתא ומסתרתא ידע מה בחשוכא ונהורא עמה שרא הוא גלא עמיקתא ומסתרתא קודשא בריך הוא גלי עמיקתא ומסתרתא דכל עמיקין סתימין עלאין איהו גלי לון ומאי טעמא גלי לון בגין דידע מה בחשוכא דאלמלא חשוכא לא אתידע נהורא ואיהו ידע מה בחשוכא ובגין כך גלי עמיקתא ומסתרתא דאי לאו חשוכא לא יתגליין עמיקין ומסתרתן ונהורא עמה שרא מאן נהורא דא נהורא
	קפז/ב
שמתגלה מתוך החשך.	דאתגלייא מגו חשוכא
ואנו מתוך החשך שהיה במדבר מתגלה לנו אור זה הקדוש ברוך הוא ישרה עמך אור בעולם הזה ובעולם הבא הלכו רבי שמעון והחברים שלשה מילין אלו אחריו אמר לו מדוע לא הולכים אלו עמך כבראשונה אמר לו לא רציתי להטריח לבן אדם עמי עכשיו שבאו נלך כאחד הלכו ורבי שמעון הלך לדרכו אמר רבי אבא הרי אנו יודעים את שמו והוא לא יודע את שמו של מר אמר לו ממנו ידעתי שלא להתראות	ואנן מגו חשוכא דהוה במדברא אתגלי לן נהורא דא רחמנא ישרי עמך נהורא בעלמא דין ובעלמא דאתי אזלי רבי שמעון וחברייא אלין תלת מילין אבתריה אמר ליה אמאי לא אזלי אלין עמך כקדמיתא אמר ליה לא בעינא לאטרחא לבר נש עמי השתא דאתו נזיל כחדא אזלו ורבי שמעון אזל לארחיה אמר רבי אבא הא אנן ידענא שמיה ואיהו לא ידע שמיה דמר אמר ליה מניה ידענא דלא לאתחזאה:
	ברוך ה׳ לעולם אמן ואמן:
	פרשת כי תשא
	זהר
וידבר ה׳ אל משה לאמר כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם וגו׳ רבי אבא ורבי אחא ורבי יוסי היו הולכים מטבריה לצפורי עד שהיו הולכים ראו את רבי אלעזר שהיה בא ורבי חייא עמו אמר רבי אבא ודאי שנשתתף עם השכינה חכו להם עד שהגיעו אליהם כיון שהגיעו אליהם אמר רבי אלעזר ודאי כתוב עיני ה׳ אל צדיקים ואזניו אל שועתם פסוק זה הנו קשה וכו׳.	וידבר יהו״ה אל משה לאמר כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם וגו׳ רבי אבא ורבי אחא ורבי יוסי הוו אזלי מטבריה לצפרי עד דהוו אזלי חמו ליה לרבי אלעזר דהוה אתי ורבי חייא עמיה אמר רבי אבא ודאי נשתתף בהדי שכינתא אוריכו להו עד דמטו לגבייהו כיון דמטו גבייהו אמר רבי אלעזר ודאי כתיב (תהלים לד טז) עיני יהו״ה אל צדיקים ואזניו אל שועתם האי קרא קשיא וכו׳ (זה המאמר תמצאנו בפרשת פקודי דף רכה סוע״א עיין שם כי שם מקומו):
בא וראה הרי פרשוה אין הברכה שלמעלה שורה על דבר שנמנה ואם תאמר איך ישראל נמנו אלא כפר נטל מהם והרי פרשוה והחשבון לא היה עד שכנסו את כל אותו הכפר ועלה לחשבון	תא חזי הא אוקמוה לית ברכתא דלעילא שרייא על מלה דאתמני ואי תימא ישראל היך אתמנון אלא כופרא נטיל מנייהו והא אוקמוה וחושבנא לא הוי עד דאתכניש כל ההוא כופרא[960]

[960] פי׳ מקבצים כל השקלים בארגז אחד ומברכים ישראל קודם המנין ואחר שמונין השקלים חוזרים ומברכים (מ״מ).

ובראשונה היו מברכים את ישראל ואחר כך את המנין של אותו הכפר ואחר כך חוזרים ומברכים את ישראל נמצאו ישראל מברכים בראשונה ובסוף ולא עולה בהם המות.	וסליק לחושבנא ובקדמיתא מברכין להו לישראל ולבתר מנין ההוא כופרא ולבתר אהדרן ומברכין לון לישראל אשתכחו ישראל מתברכאן בקדמיתא ובסופא ולא סליק בהון מותנא
למה המות עולה במנין אלא בשביל שהברכה לא שורה במנין כיון שהסתלקה ברכה הצד האחר שורה עליו ויכול להנזק לכן נוטלים כפר ופדיון לעלות (מעליהם) עליו מנין והרי פרשוה ונתבאר.	מותנא אמאי סליק במניינא אלא בגין דברכתא לא שרייא במניינא כיון דאסתלק ברכתא סטרא אחרא שריא עליה ויכיל לנזקא בגין כך נטלין כופרא ופדיונא לסלקא (ס"א מעלייהו) עליה מניינא והא אוקמוה ואתמר:
	רעיא מהימנא
מצוה לתת מחצית השקל בשקל הקדש רועה הנאמן מה זה מחצית השקל זהו כמו חצי ההין וזו ו' ממצע בין שתי ההי"ן אבן לשקל בה זו י' עשרים גרה השקל זו יו"ד העשיר לא ירבה זה העמוד האמצעי לא ירבה על י' וכך נאמר בספר יצירה עשר ספירות בלימה עשר ולא אחד עשר והדל לא ימעיט זה צדיק לא ימעיט מעשר כמו שנאמר עשר ולא תשע ממחצית השקל שהוא י' (מחצית השקל עשר הוא).	פקודא ליתן[961] מחצית השקל בשקל הקדש רעיא מהימנא מאן מחצית השקל איהו כגון חצי[962] ההין ודא ו' ממוצע בין שני ההי"ן אבנא למשקל בה דא י'[963] עשרים[964] גרה השקל דא יו"ד העשיר[965] לא ירבה דא עמודא דאמצעיתא לא ירבה על י' והכי אתמר בספר יצירה עשר ספירות בלימה עשר ולא אחד עשר והדל לא ימעיט דא צדיק לא ימעיט מעשר כמה דאת אמר עשר ולא תשע ממחצית השקל[966] דאיהו י' (נ"א מחצית השקל עשר הוא)
אמר לו רועה הנאמן (מלאך) אתה בשמים אהוב אתה מרבונך אין תמיהה	אמר ליה רעיא מהימנא מלאך אנת בשמים רחים אנת ממארך לית תוהא בכל אינון מלין

[961] שייך לעיל בתר שפי' מנורה מג' דברים שנתקשה משה ועכשיו מפרש פקודין דשקלים וחדש שנתקשה בהן כנ"ל ששקלים אמצעי וחדש שימושא (יהל אור).

[962] והענין מחצית ו' השקל י' כמש"ו (יהל אור).

[963] השוקל משובח משלשתן והנה הוא סוד אהיה שהוא הדעת העליון אשר במזלא קדישא דדיקנא דעתיקא ובתוכו מתלבש שם ההויה דיודין שהוא בגמטריא ע"ב וזהו ענין משקל כי המ' רומזת לארבעה יודין שבשם זה העולים בגימ' מ', ואותיות שקל כבר ביארנו בסוד הש"ק ובסוד פסוק ארבע מאות שקל כסף הנז' בריש אדרא רבא, והוא כי אחר שמנינו הארבעה יודין בחשבונן הפשוט שהם מ' של משקל, עוד הם נמנין כל יוד מהם כלולה מעשר שהם ארבע מאות כמנין ש"ק מן משקל, ואות ל' היא חשבון ההוי"ה כ"ו עם ד' האותיות עצמן שהם ל' של משקל.

עוד לסיבה אחרת נקרא הדעת בשם משקל. והוא כי היכר המשקל אם הוא שוה או פחות או יותר איננו ניכר אלא בלשון המשקל אשר למעלה באמצעיתו זקוף ועומד כפי נטייתו והכרעתו לכאן או לכאן. וכבר ידעת כי בחינת הלשון הוא בדעת עליון ונודע כי המשקל נשקל על ידי אבנא חדא למשקל בה כנז' פ' תשא ברעיא מהימנא דף קפ"ז ע"ב. והנה כל אבן היא בחי' אות יוד והיא סוד המוח שהיא החכמ' והאבן הזו היא סתומה שאין האור שבתוכה יוצא לחוץ אבל יש אבנין נקיבן אשר אור האבן ההיא יורד דרך הנקב ההוא למט' וגם אור אחר עולה דרך הנקב ההוא מתתא לעילא כמו שנבאר בע"ה (שער מאמרי רשב"י כא ע"ב).

[964] שהיא אבן שתיה רועה אבן ישראל ו' י' קוב"ה וכנ"י כנ"ל. וענין חצי ההי"ן דהין י,ב לוגין ו"ק דעד"א ו"ק דנוק' חצי ההין עד"א. וזה בבחי' ו"ק ובבחי' ע"ס שקל כ' גרה עד"א וכנ"י כמ,ש עשרה עשרה הכף בשקל הקדש ור"ל הכ"ף כ' דב"פ עשרה כ' גרה וכ"ה בת"ת ויסוד ו"ו שבשם לכך נקרא מחצית ו' אחד דא' שבאמצע הוא"ו הוא בינה אלף בינה כידוע, ו"ו הנ"ל הן י"ב מזלות של הרקיע והא' שבאמצע הוא התנין המלך כמ"ש בס"י והן לעולם ו' מזלות למעלה מהארץ ו' למטה שהארץ באמצע בין ת"ת ויסוד כנ"ל (יהל אור).

[965] דת"ת תמיד עשיר ואף בגלות אסתלק בבינה ויסוד נקרא דל בגלות כידוע (יהל אור).

[966] עשרה גרה (יהל אור).

בכל אותם דברים נכבדים שיצאו מפיך שהרי מי שהוא מלך או בן המלך אין תמיהה שיעלו מרגליות בשלחנו מלאות סגלות מלאות אורות לאדם אחר זוהי תמיהה אמר לו ברוך אתה הרועה הנאמן משם ואילך אמר אתה שהרי עליונים ותחתונים ירדו לשמע ממך אמר לו השלם דבורך אמר לו אין כעת לומר יותר אמר אתה עד פעם אחרת.	יקירין דיפקון מפומך דהא מאן דאיהו מלכא או ברא דמלכא לית תוהא דיפקון מרגלאין בפתוריה מליין סגולות מליין נהורין לבר נש אחרא איהו תוהא אמר ליה בריך אנת רעיא מהימנא מתמן ואילך אימא אנת דעלאין ותתאין נחתו למשמע מינך אמר ליה אשלים מלולך אמר ליה לא אית כען למימר יתיר אימא אנת עד זמנא אחרא
פתח הרועה הנאמן מצוה אחר זו לקדש את החדש משום שהכלה הקדושה היא כלה שמתקדשת	פתח רעיא מהימנא פקודא בתר דא לקדש את החדש בגין דסיהרא קדישא איהי כלה[967] דמתקדשת
	קפח/א
רע"מ	
על פי בית דין שהוא גבורה משום ששם לוים שנאמר בהם וקדשת את הלוים ואחר שנראית הלבנה שיאותו לאורה מברך עליה ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם ובמי מתקדשת ומתברכת בתפארת משום שהיא עטרת תפארת לעמוסי בטן (עד כאן רעיא מהימנא).	על פי בית דין דאיהו גבורה בגין דתמן ליואי דאתמר בהו (אין זה פסוק) וקדשת את הלוים ולבתר דאתחזיא סיהרא דיאותו לאורה[968] מברך עליה ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם ובמי[969] מתקדשת ומתברכת בתפארת בגין דאיהו עטרת תפארת לעמוסי בטן עד כאן הרעיא מהימנא
זהר	
רבי יוסי ורבי חייא היו הולכים בדרך עד שהיו הולכים ירד הלילה ישבו עד שהיו יושבים התחיל הבוקר להאיר (אמרו נקום ונלך) קמו והלכו אמר רבי חייא ראה את פני המזרח שמאירים עכשיו כל אותם בני המזרח של הרי האור משתחוים לאור הזה שמאיר במקום השמש טרם שיצא ועובדים אותו שהרי כיון שיוצא השמש כמה הם שעובדים לשמש ואלה הם שעובדים לאור הזה וקוראים לאור הזה אלהי המרגלית המאירה ושבועתם היא באל"ה המרגלית המאירה.	רבי יוסי ורבי חייא הוו אזלי בארחא עד דהוו אזלין רמש ליליא יתבו אדהוו יתבין שריאת צפרא לאנהרא קמו ואזלו אמר רבי חייא חמי אנפוי דמזרח דקא מנהרין השתא כל אינון בני מדינחא דטורי נהורא סגדין לגבי האי נהורא דנהיר באתר דשמשא עד לא יפוק ופלחין ליה דהא כיון דנפיק שמשא כמה אינון דפלחין לשמשא ואלין אינון דקא פלחין לנהורא דא וקראן להאי נהורא אלהא דמרגלא דנהיר ואומאה דלהון באל"ה דמרגלא דנהיר[970]
ואם תאמר שעבודה זו היא לחנם מימים ראשונים הקדמונים ידעו בה	ואי תימא פולחנא דא למגנא הוא מיומין

[967] ר"ל כמו כלה דצירכה קידושין וזה ע"פ ב"ד שאומרין מקודש (יהל אור).

[968] שאור הוא בחסד דתמן ברכה דברכות כהנים כידוע לפיכך מברך עליה שתחלה שמאלו תחת לראשי ואח"כ וימינו תחבקני (יהל אור).

[969] ר"ל ואח"כ יחוד בת"ת ולכך אומר עטרת תפארת (יהל אור).

[970] אלוה שעושה המרגליות המאירים (מ"מ).

חכמה בזמן שהשמש מאיר טרם שיצא אותו הממונה המפקד על השמש יוצא והאותיות הקדושות של השם העליון רשומות על ראשו (של השמש) ובכח אותן האותיות פותח את כל חלונות השמים ומכה בהם ועובר ואותו ממנה נכנס לתוך אותו הזהר שמאיר סביב השמש ושם נמצא עד שיוצא השמש ומתפשט בעולם.	עתיקין קדמאין חכמתא ידעו ביה בזמנא דשמשא נהיר עד לא יפוק[971] ההוא ממנא דפקיד על שמשא ואתוון קדישין דשמא עלאה קדישא רשימן על רישיה ובחילא דאינון אתוון פתח לכל כוי שמיא ובטש בהו ועבר וההוא ממנא עאל גו ההוא זהרא דנהיר סחרניה דשמשא ותמן שכיח עד דנפק שמשא ואתפשט בעלמא
ואותו הממונה מפקד על הזהב ועל מרגליות אדמות והם עובדים אל אותו הדמות של שם ובנקדות וסימנים שירשו מהראשונים מימים קדמונים הולכים ויודעים נקדות השמש למצא מקומות של זהב ומרגליות אמר רבי יוסי עד כמה יהיו עבודות רבות אלו בעולם שהרי שקר אין לו עמודים לתמיכה.	וההוא ממנא איהו פקידא על דהבא ועל מרגלן סומקן ואינון פלחין להוא דיוקנא דתמן ובנקודין וסימנין דירתו מקדמאי מיומין עתיקין אזלי וידעי נקודין דשמשא למשכח אתרין דדהבא ומרגלן אמר רבי יוסי עד כמה יהון פולחנין סגיאין אלין בעלמא דהא שקרא לית ליה קיימין לקיימא:
פתח אחר (רבי חייא) ואמר (משלי יב) שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר בא וראה אלו כל בני העולם היו עובדים לשקר היה כך אבל האור הזה והזהר שמאיר ודאי הוא אמת כוכבי רום הרקיע הם אמת אם בטפשותם וחסרון דעתם הם אומרים וקוראים להם אלוה לא צריך הקדוש ברוך הוא לכלות את מעשי ידיו מהעולם אבל לעתיד לבא לא יכלו הכוכבים והאורות של העולם אבל מי יתכלה אותם שעובדים להם.	פתח אידך ואמר (משלי יב יט) שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר תא חזי אלו כל בני עלמא[972] הוו פלחין לשקרא הוה הכי אבל האי נהורא וזהרא דנהיר ודאי קשוט איהו כוכבי רומא דרקיעא קשוט אינון אי בטפשו וחסרונא דדעתא דלהון אינון אמרי וקראן להו אלהא לא בעי קודשא בריך הוא לשיצאה עובדוי מעלמא אבל לזמנא דאתי לא ישתצון כוכביא ונהורין דעלמא אבל מאן ישתצי אינון דפלחו לון
והפסוק הזה הוא כך שפת אמת תכון לעד אלו ישראל שהם שפת אמת ה' אלהינו ה' אחד והכל הוא אמת וסוד האמת ומסימים ה' אלהיכם אמת וזוהי שפת אמת תכון לעד.	וקרא דא הכי הוא שפת אמת תכון לעד אלין ישראל דאינון שפת אמת[973] (דברים ו ד) יהו"ה אלהינו יהו"ה אחד וכלא איהו אמת ורזא דאמת ומסיימי יהו"ה אלהיכם אמת ודא איהו שפת אמת תכון לעד
ועד ארגיעה ועד רגע היה צריך להיות מה זה ארגיעה אלא עד כמה יהיה קיומם בעולם עד לעתיד לבא ותהיה לי מנוחה מהעבודה הקשה שעליו ובזמן שארגיעה תתכלה לשון שקר אותם שקוראים אלוה למי שאינו אלוה אבל ישראל שהם שפת אמת כתוב בהם עם זו יצרתי לי תהלתי	ועד ארגיעה ועד רגע מבעי ליה מאי ארגיעה אלא עד כמה יהא קיומא דלהון בעלמא עד זמנא דייתי ויהא לי נייחא מפולחנא קשיא דעלוי ובזמנא דארגיעה ישתצי לשון שקר אינון דקראן אלהא למאן דלאו הוא אלהא אבל ישראל דאינון שפת אמת כתיב (&) בהו (ישעיה מג כא) עם זו

---

971 פי' כשהתחיל להאיר השמש בעובי הרקיע ועדיין לא יצא גוף השמש לאויר העולם ,אותו ממונה שעל השמש הוא קודם לצאת עד של אתצא השמש והוא עומד בזהרורית שיש סביבות השמש ועובדים אותו בני אדם ואזי מוצאים אבנים טובות וזה כי הוא ממונה עליו (מ"מ).

972 פי' אם כולם היו עובדים לע"ז של עץ ואבן היו נרקבין מיד, אבל יש שעובדים ג"כ לכוכבים יאבד של עץ ואבן יאמרו האחרים שלא נאבדו יש בהם ממש, ואם יאבד הכל נמצא מאבד עולמות מפני השוטים (מ"מ).

973 פי' אמת הוא ז"א ושפה דיליה היא מלכות (מ"מ).

יספרו.	יצרתי לי תהלתי יספרו
נזכרתי פעם אחת שהייתי הולך עם רבי אלעזר פגש בו הגמון אמר לרבי אלעזר אתה מכיר את תורת היהודים אמר לו מכיר אמר לו האינכם אומרים שאמונתכם אמת ותורתכם אמת ואנו שאמונתנו שקר ותורתנו שקר והרי כתוב שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר אנו מימות העולם עומדים במלכות ולא סרה ממנו לעולמים דור אחר דור תכון לעד ודאי ואתם מעט היה לכם במלכות ומיד סרה מכם והפסוק התקיים בכם שכתוב ועד ארגיעה לשון שקר.	אדכרנא חדא זמנא דהוינא אזיל בהדי רבי אלעזר פגע ביה הגמונא אמר ליה לרבי אלעזר אנת ידעת מאורייתא דיהודאי אמר ליה ידענא אמר ליה לית אתון אמרין דמהימנותא דלכון קשוט ואורייתכון קשוט ואנן דמהימנותא דילן שקר ואורייתא דילן שקר והא כתיב (&) שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר אנן מיומין דעלמא קיימין במלכותא ולא אעדי מינן לעלמין דרא בתר דרא תכון לעד ודאי ואתון זעיר הוה לכו מלכותא ומיד אעדי מנכון וקרא אתקיים בכו דכתיב (&) ועד ארגיעה לשון שקר
אמר לו אני רואה בך שאתה חכם בתורה תפח רוחו	אמר ליה חמינא בך דאנת חכים באורייתא תפח רוחיה
	קפח/ב
של אותו האיש אלו אמר הכתוב שפת אמת כוננת לעד היה כמו שאמרנו אבל לא כתוב אלא תכון עתידה שפת אמת שתכון מה שאין כך עכשיו שעכשיו שפת שקר עומדת ושפת אמת שוכבת לעפר ובאותו זמן של אמת תעמד על קיומה ומתוך ארץ תצמח אז שפת אמת תכון לעד וגו'.	דההוא גברא אלו אמר קרא שפת אמת[974] כוננת לעד הוה כדקאמרת אבל לא כתיב אלא תכון זמינא שפת אמת דתכון מה דלאו הכי השתא דהשתא שפת שקר קיימא[975] ושפת אמת שכיבא לעפרא[976] ובההוא זמנא דאמת יקום על קיומיה[977] ומגו ארץ תצמח כדין שפת אמת תכון לעד וגו'
אמר לו אותו הגמון אשריך ואשרי העם שיורשים תורת אמת אחר ימים שמעתי שהתגיר הלכו הגיעו לשדה אחת והתפללו תפלתם כיון שהתפללו תפלתם אמרו מכאן והלאה נתחבר בשכינה ונלך	אמר ליה ההוא הגמון זכאה אנת וזכאה עמא דאוריתא דקשוט ירתין בתר יומין שמענא דאתגייר אזלו מטו חד בי חקל וצלו צלותהון כיון דצלו צלתהון אמרו מכאן ולהלאה נתחבר

[974] עי' תיקו"ז תיקון סג (לש"ו). ז"ל: אמת א' ברישא דאלפא ביתא מ' באמצעיתא ת' בסופיה (נ"א ד' אתוון) עשורא דיליה יו"ד ה"א וא"ו ה"א אמת דאיהו עישור דארבע מאה וארבעין וחד הא רזא דחמשא וארבעין מ"ה בזמנא דישראל משקרין בתורת אמת באומאה דשיקרא אתמר ביה (דניאל ח יב) ותשלך אמת ארצה מאי ארצה דא שכינתא ובזמנא דישראל מקיימין תורת אמת באומאה דקשוט אתמר ביה אמת מארץ תצמח (תהלים פה יב) ובגלותא אתמר [צה ע"א] ותהי האמת נעדרת ושקרא שלטא בעלמא (ובזמנא דאתתקן אמת ואסתלק לאתריה אתמחי שקרא מעלמא הה"ד (משלי י"ב) שפת אמת תכון לעד כוננת לא כתיב אלא תכון לעד (אמת) ועד ארגיעה לשון שקר מאי אמת עמודא דאמצעיתא שכינתא דיליה (מלאכי ב ו) תורת אמת היתה בפיהו) ומאן שקר דא סמא"ל בזמנא דאמת שלטא אתעבר שקרא מעלמא

תרגום: אמת א' בראש האלף בית מ' באמצע ת' בסופו (ד' אותיות) העשור שלו יו"ד ה"א וא"ו ה"א אמת שהוא עשור של ארבע מאות וארבעים ואחד הרי הסוד של חמשה וארבעים מ"ה בזמן שישראל משקרים בתורת אמת בשבועה של שקר נאמר בו ותשלך אמת ארצה מה זה ארצה זו השכינה ובזמן שישראל מקיימים תורת אמת בשבועת אמת נאמר בו אמת מארץ תצמח ובגלות נאמר ותהי האמת נעדרת והשקר שולט בעולם (ובזמן שמתקן האמת ומתעלה למקומו נמחה השקר מן העולם זהו שכתוב שפת אמת תכון לעד כוננת לא כתוב אלא תכון לעד (אמת) ועד ארגיעה לשון שקר מה זה אמת העמוד האמצעי שכינתו תורת אמת היתה בפיהו) ומי השקר זה סמא"ל בזמן ששולט האמת עובר השקר מן העולם

[975] היא נוק' דסט"א (מ"מ).

[976] פי' שהמלכות בגלותא ירדה לבריאה שנק' עפר מן המשכן (מ"מ).

[977] פי' שבאים מוחין לז"א ונעהש בסוד הגדלות על ידי אימא וז"ש ומגו ארץ תמצח מכח ארץ העליונה שהיא בינה (מ"מ).